

Dosarul nr.3r-196/19

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (judecătorul G. Cazacu)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (judecătorii: A. Bostan, A. Pahopol, V. Negru)

DECIZIE

23 octombrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Sveatoslav Moldovan
Nicolae Craiu

examinând recursul depus de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova,

în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de către Viorel Dușciac și Spiridon Rusu împotriva Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova cu privire la îngrădirea accesului la informație și repararea prejudiciului moral,

împotriva încheierii din 23 iulie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă cererea privind prelungirea termenului acordat pentru prezentarea apelului motivat și a fost declarată inadmisibilă cererea de apel depusă de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova,

constată:

La 19 aprilie 2018, Viorel Dușciac și Spiridon Rusu au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova cu privire la îngrădirea accesului la informație și repararea prejudiciului moral.(f.d.1-5)

Prin hotărârea din 14 martie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, cererea de chemare în judecată a fost admisă parțial. (f.d.80, 84-87)

La 3 aprilie 2019, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova a depus apel nemotivat împotriva hotărârii instanței de fond solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii din 14 martie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Totodată, apelantul și-a rezervat dreptul de a prezenta apelul motivat după ce va face cunoștință cu hotărârea motivată. (f.d.90)

Prin încheierea din 24 mai 2019 Curtea de Apel Chișinău, nu a dat curs cererii de apel depuse de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova acordându-i termen de 10 zile din momentul recepționării încheierii pentru a prezenta

apelul motivat. Totodată, a explicat consecințele neîndeplinirii indicațiilor instanței de apel. (f.d.94-95)

La 19 iulie 2019 Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova a depus cerere de apel motivată împotriva hotărârii instanței de fond solicitând prelungirea termenului de procedură acordat, admiterea apelului, casarea hotărârii din 14 martie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii. (f.d.98-99)

Prin încheierea din 23 iulie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea privind prelungirea termenului acordat pentru prezentarea apelului motivat și a declarat inadmisibil apelul depus de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova. (f.d. 100-102)

La 7 august 2019, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova a depus recurs împotriva încheierii din 23 iulie 2019 a Curții de Apel Chișinău solicitând, admiterea recursului, casarea încheierii, cu restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

În susținerea recursului a invocat netemeinicia încheierii recurate.

În acest context, recurentul Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova a subliniat, că a nu a prezentat în termen apelul motivat deoarece, la data recepționării încheierii, reprezentantul ministerului care a participat pe cauza dată se afla în concediu de odihnă anual, rezoluția fiind exclusiv pe numele persoanei respective fără a fi verificat conținutul încheierii.

Asfel, în opinia reprezentantului ministerului, la emiterea încheierii privind restituirea cererii de apel urma să fie luat în considerație faptul că este perioada de concedii.

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova a întemeiat cererea de recurs în baza art.236 alin.(1), 242, 243 alin.(1) lit.c) Cod administrativ. (f.d. 108-109)

La 27 septembrie 2019, Viorel Dușiac și Spiridon Rusu au prezentat referință pe marginea recursului declarat, solicitând respingerea acestuia, ca fiind inadmisibil. (f.d. 118-120, 121)

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova, care în conformitate cu art. 257 alin. (1) Codul administrativ a intrat în vigoare la 1 aprilie 2019, iar potrivit alin. (2), la data intrării în vigoare a prezentului cod se abrogă Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000.

Conform art. 195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art. 169-171.

Potrivit art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului aliniat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că încheierea contestată a fost pronunțată la 23 iulie 2019, adică după data intrării în vigoare a Codului administrativ.

În conformitate cu art. 242 din Codul administrativ, recursul împotriva încheierii judecătorești se depune motivat la instanța de judecată care a emis încheierea contestată în termen de 15 zile de la notificarea încheierii judecătorești, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de judecată care a emis încheierea contestată transmite neîntârziat recursul împotriva încheierii judecătorești împreună cu dosarul judiciar instanței competente să soluționeze recursul.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este depus în termen, având în vedere faptul că, copia încheierii din 23 iulie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată în adresa Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova la 24 iulie 2019 pe adresa de e-mail mecc@mecc.dov.md, ce se atestă prin copia scrisorii de însoțire instanței de apel, nr.8069 (f.d. 53).

Astfel, instanța de recurs consideră că, recurentul Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova s-a conformat prevederilor legale și a depus recursul la 7 august 2019, în termen. (f.d. 108-109)

În conformitate cu art. 243 alin. (2) din Codul administrativ, instanța competentă soluționează recursul împotriva încheierilor judecătorești fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, instanța competentă poate cita participanții la proces.

Examinând recursul depus, prin prisma argumentelor invocate în recurs și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul depus de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova urmează a fi respins, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 243 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, examinând recursul împotriva încheierii judecătorești, instanța de recurs adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul.

După cum denotă actele cauzei, prin hotărârea din 14 martie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, cererea de chemare în judecată depusă de către Viorel Dușciac și Spiridon Rusu împotriva Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova cu privire la îngrădirea accesului la informație și repararea prejudiciului moral, a fost admisă parțial. (f.d.80, 84-87)

La fel, instanța de recurs a constatat că, la 3 aprilie 2019, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova a depus apel nemotivat împotriva hotărârii instanței de fond, totodată, și-a rezervat dreptul de a prezenta apelul motivat după ce va face cunoștință cu hotărârea motivată. (f.d.90)

Conform art.235 din Codul administrativ, dacă cererea de apel nu corespunde cerințelor prevăzute la art. 233 alin.(1) și alin.(2) și art. 234 alin.(1) judecătorul stabilește apelantului un termen pentru înlăturarea neajunsurilor. Dacă apelantul a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanță, cererea de apel se consideră depusă la data inițială.

Colegiul reține că, prin încheierea din 24 mai 2019 Curții de Apel Chișinău, nu a fost dat curs cererii de apel depuse de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, acordându-i termen de 10 zile din momentul recepționării încheierii pentru prezentarea apelului motivat. Totodată, au fost explicate consecințele neîndeplinirii indicațiilor instanței de apel. (f.d.94-95)

Aici este de menționat faptul că importanța termenelor procedurale este dictată de faptul că ele determină regimul temporar optimal pentru realizarea justiției, pe de o parte mobilizează cercetarea cauzei, pe de altă parte contracarează urgentarea nejustificată a realizării drepturilor și obligațiilor procesuale, reprezentând instrumentul prevenirii uzării de către participanții la proces cu rea-credință de drepturile lor procedurale. Neexecutarea dispozițiilor judecătorești determină aplicarea sancțiunilor procedurale, cu survenirea efectelor negative.

La 19 iulie 2019 Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova a depus cerere de apel motivată împotriva hotărârii instanței de fond solicitând prelungirea termenului de procedură acordat, admiterea apelului, casarea hotărârii din 14 martie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii. (f.d.98-99)

În conformitate cu art. 236 alin. (1) și (2) lit. f) din Codul administrativ, instanța de apel examinează din oficiu admisibilitatea apelului. Dacă este inadmisibil, apelul se declară ca atare printr-o încheiere susceptibilă de recurs. Apelul se declară inadmisibil în special când motivarea apelului a fost depusă după expirarea termenului stabilit la art.232 alin.(2).

Drept urmare, prin încheierea din 23 iulie 2019 Curtea de Apel Chișinău, în temeiul art. 236 alin. (1) și (2) lit.f) din Cod administrativ a respins cererea privind prelungirea termenului acordat pentru prezentarea apelului motivat și a declarat inadmisibil apelul depus de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova. (f.d. 100-102)

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că, încheierea recurată este adoptată în conformitate cu normele Codului administrativ, care reglementează acțiunile instanței la faza respectivă a procesului și cu aprecierea completă a tuturor probelor și a circumstanțelor referitoare la termenul de depunere a cererii de apel.

Din materialele dosarului rezultă că, copia încheierii din 24 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost recepționată de reprezentantul apelantului, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, la 5 iulie 2019, fapt confirmat prin semnătura acestuia pe avizul de recepție nr. DS203552034AS. (f.d. 97)

Prin urmare, în speță, termenul de depunere a apelului motivat și-a început curgerea la 6 iulie 2019 și a expirat la 15 iulie 2019, aceasta fiind ultima zi de depunere a apelului motivat, pe când cererea de apel motivată depusă de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova a fost înregistrată abia la 19 iulie 2019 (f.d. 98-99), peste 4 zile, fapt ce denotă depunerea apelului motivat cu încălcarea termenului de procedură acordat.

În acest context, instanța de recurs consideră necesar de menționat și faptul că Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, fiind conștient că a depus la 3 aprilie 2019 doar cererea de apel nemotivată, avea obligația de a

întreprinde toate măsurile necesare, de a proteja drepturile sale de acces la instanță și de a îndeplini cerințele legale, fapt, însă, ignorat de aceasta.

Mai mult, recurentul-apelantul Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, depunând la 3 aprilie 2019 apelul nemotivat, și-a rezervat dreptul de a prezenta apelul motivat după ce va face cunoștință cu hotărârea motivată a instanței de fond.

Aici, instanța de recurs reține că potrivit portalului național al instanțelor de judecată hotărârea motivată din 14 martie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani a fost publicată la 14 mai 2019. Conform pct. 17 din Regulamentul privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești pe portalul național al instanțelor de judecată și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție, aprobat prin hotărârea nr. 658/30 din 10 octombrie 2017 a Consiliului Superior al Magistraturii, hotărârile judecătorești sunt transferate din Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor pe portalul unic al instanțelor de judecată, în regim real.

Prin urmare, reprezentantul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova a avut posibilitatea reală de a face cunoștință cu hotărârea motivată la 14 mai 2019 și a depune apelul motivat în termenul acordat de instanța de apel prin încheierea din 24 mai 2019 și anume până la 15 iulie 2019.

În asemenea împrejurări se constată drept temeinică soluția instanței de apel cu privire la respingerea cererii privind prelungirea termenului acordat pentru prezentarea apelului motivat și a declararea apelului inadmisibil, deoarece în termenul stabilit apelantul Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nu a prezentat cererea de apel motivată, fapt ce atrage consecințele dispozițiilor art. 236 alin. (1) și (2) lit.f) din Cod administrativ.

În atare circumstanțe, nu poate fi considerat ca temei de casare a încheierii instanței de apel argumentul recurentului Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova precum că persoana responsabilă se afla în concediu de odihnă și a fost în imposibilitate de a prezenta apelul motivat. Or, obligativitatea respectării indicațiilor și termenului stabilit de instanța de apel este pusă în seama Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, iar faptul că reprezentantul acestuia Rodica Josanu se afla în concediu de odihnă anual nu decade instituția din obligația de a executa indicațiile instanței de apel în termenul stabilit.

Mai mult, potrivit ordinului Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 985-p § 1 din 10 iunie 2019, Rodică Josanu, șef Secția juridică, s-a acordat concediu de odihnă anual, începând cu 1 iulie 2019 până la 19 iulie 2019, pe când hotărârea motivată a fost publicată potrivit portalului național al instanțelor de judecată la 14 mai 2019,

În conformitate cu art. 24 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți. Participantul care își exercită drepturile procesuale în mod abuziv și nu își îndeplinește obligațiile procesuale cu bună-credință răspunde potrivit legii pentru prejudiciile materiale și morale cauzate.

Prin urmare, reprezentantul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova a dispus de suficient timp de a se conforma indicațiilor instanței de apel și de a prezenta în termen apelul motivat.

În acest context, instanța de apel corect a respins cererea privind prelungirea termenului acordat pentru prezentarea apelului motivat și a declarat inadmisibil apelul depus de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, ori potrivit art. 75, alin. (4) din Codul de procedură civilă culpa reprezentantului este echivalentă culpei părții.

Instanța de recurs susține că nedepunerea de către partea în proces a diligențelor necesare pentru înlăturarea în termen a neajunsurilor nu poate constitui o circumstanță favorabilă recurentului în anularea încheierii contestate, cât timp nu a indicat ce a împiedicat – o în termenul acordat să înlătore neajunsurile cererii de apel.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră necesar a menționa faptul că recurentul, cunoscând despre încheierea instanței de apel din data de 24 mai 2019, prin care nu s-a dat curs apelului și i s-a acordat termen pentru prezentarea apelului motivat nu a luat măsurile necesare, după cum sugerează jurisprudența CEDO, de a proteja drepturile sale de acces la instanță, în speță îndeplinirea la timp a actului de dispoziție al instanței de apel, care i-a acordat termen rezonabil pentru înlăturarea neajunsurilor apelului.

Conform jurisprudenței CEDO participanții procesului de judecată, inițiind proceduri în justiție, urmează să-și asume un rol activ, urmărind cu diligență derularea procesului său și să dispună cu bună-credință de drepturile sale procedurale.

Buna-credință prezumă că partea este obligată la intervale rezonabile de timp să manifeste diligență și să se intereseze de soarta dosarelor, despre care cunosc cu certitudine că se află pe rolul instanței cu participarea lor și să respecte termenele prevăzute de lege. În această ordine de idei, este cert că neprezentând apelul motivat în termenul acordat de instanța de apel, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova a demonstrat o neglijență a drepturilor sale procedurale stipulate în legislația națională.

La acest capitol, instanța de recurs consideră necesar de a menționa și faptul că exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, cărora li se subsumează și instituirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

Or, prin depunerea apelului motivat la 19 iulie 2019, recurentul Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nu a respectat termenul legal de declarare a apelului, și atrage declararea apelului ca fiind inadmisibil.

În aceste circumstanțe, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție subliniază că instanța nu poate accepta o asemenea omisiune, or, ea contravine art. 27 Cod de procedură civilă (disponibilitatea în drepturi a participanților la proces) și art. 6 CEDO (dreptul la un proces echitabil).

Instanța de recurs accentuează că, soluția adoptată de instanța de apel prin încheierea recurată este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că, prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca

urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în prima instanță și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, încheierea instanței de apel este întemeiată, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul.

În conformitate cu art. 243 alin. (1) lit. b), art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul depus de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Sveatoslav Moldovan

Nicolae Craiu